

C-188 Green Deal Recreatie

Partijen

- a. De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, mevrouw W.J. Mansveld en de Minister van Economische Zaken, de heer H.G.J. Kamp, ieder handelend in zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, samen hierna te noemen: Rijksoverheid;
- b. Vereniging van Recreatieondernemers Nederland, vertegenwoordigd door haar waarnemend directeur de heer M.N. Tap; hierna te noemen RECRON;
- c. HISWA Vereniging, vertegenwoordigd door haar directeur de heer drs. G.H.J.C. Dijks; hierna te noemen HISWA;
- d. Center Parcs Europe N.V, vertegenwoordigd door haar director operations de heer M. Giethoorn, hierna te noemen Centerparcs;
- e. Landal GreenParks B.V, vertegenwoordigd door haar algemeen directeur de heer T.V.M. Heerkens, hierna te noemen Landal;
- f. Roompot Recreatie Beheer BV, vertegenwoordigd door haar chief executive officer de heer J.C. van Cutsem, hierna te noemen Roompot; Hierna samen te noemen:

Partijen;

Algemene overwegingen

1. Om onze welvaart ook voor toekomstige generaties te behouden is het nodig om het concurrentievermogen van onze economie te versterken en tegelijkertijd de belasting van het milieu en de afhankelijkheid van fossiele energie en schaarse grondstoffen te verminderen.
2. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn essentieel om deze omslag naar groene groei mogelijk te maken. Bedrijven, burgers en maatschappelijke organisaties nemen volop concrete initiatieven voor vergroening van economie en samenleving. Met de Green Deal aanpak wil het kabinet deze dynamiek in de samenleving op groene groei optimaal benutten.
3. Green Deals bieden bedrijven, burgers en organisaties een laagdrempelige mogelijkheid om samen met de overheid te werken aan groene groei. Initiatieven uit de samenleving staan daarbij aan de basis. Daar waar deze tegen belemmeringen aanlopen die volgens initiatiefnemers kunnen worden aangepakt op rijksniveau, wil het kabinet zich inzetten deze weg te nemen of op te lossen om zo deze initiatieven te faciliteren en te versnellen. In een Green Deal leggen partijen hierover concrete afspraken schriftelijk vast.
4. De resultaten van een Green Deal kunnen gebruikt worden bij andere, vergelijkbare projecten, waardoor er navolging kan plaatsvinden en de reikwijdte van een Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de Rijksoverheid tegenover staat.

Specifieke overwegingen Green Deal Recreatie:

1. Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, waaronder naast middelen om ziekten en plagen te bestrijden ook middelen tegen onkruid worden verstaan, is gereguleerd in de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden, ter implementatie van Verordening 1107/2009/EG betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen. Volgens de Richtlijn duurzaam gebruik pesticiden (2009/128/EG) moet het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen worden geminimaliseerd of verboden in gebieden die door het brede publiek of door kwetsbare groepen worden gebruikt. Recreatiebedrijven zijn inrichtingen waar relatief veel publiek aanwezig is.
2. Het Kabinet wil de blootstelling van burgers aan gewasbeschermingsmiddelen zoveel mogelijk beperken en voorkomen. Het Kabinetsbeleid is er daarom onder meer op gericht om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op verhardingen vanaf begin 2016 en het gebruik op overige terreinen per november 2017 te verbieden, behoudens enkele aangewezen uitzonderingen waaronder recreatiebedrijven (zie brief van 6 februari 2014 aan de Tweede Kamer, kamerstuk 27 858 nr. 227).
3. De reden voor het voornemen om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op recreatiebedrijven vooralsnog uit te zonderen van het verbod om gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw te gebruiken, is dat niet-chemische bestrijding vaak arbeidsintensiever is dan chemische bestrijding.
Dit is een knelpunt omdat het veelal grote terreinen betreft met veel groen en deze terreinen vaak

worden beheerd door kleine (familie-)bedrijven. De voorgenomen uitzondering op het gebruiksverbod is gebaseerd op het rapport van Tauw (Inventarisatie van niet-landbouwkundig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, 3 december 2013).

4. De hiervoor genoemde voorgenomen uitzondering moet nog worden uitgewerkt in een wijziging van de Regeling Gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Het is op het moment van het opstellen van deze Green Deal daarom nog niet bekend welke recreatiebedrijven zullen vallen onder deze voorgenomen uitzondering en of de uitzondering voor het gehele terrein van recreatiebedrijven zal gelden of alleen voor onverharde oppervlakken. Deze Green Deal wordt benut om duidelijkheid te krijgen voor welke situaties een uitzondering nodig is. Omdat RECRON en HISWA een belangrijk deel maar niet een volledig deel van de recreatiesector vertegenwoordigen, worden andere partijen nadrukkelijk uitgenodigd zich aan te sluiten bij deze Green Deal.
5. Behalve de voorgenomen uitzondering voor recreatiebedrijven, zijn ook invasieve exoten zoals de Amerikaanse Vogelkers en plagen zoals de Eikenprocessierups beschreven in de brief van 6 februari 2014 als voorgenomen uitzonderingen van het verbod per november 2017. Deze invasieve exoten en plagen kunnen vaak alleen chemisch voldoende worden beheerd en kunnen zich ook voordoen bij recreatiebedrijven.
6. Volgens de brief aan de Tweede Kamer van 6 februari 2014 moet het aantal in die brief omschreven uitzonderingen binnen enkele jaren tot een absoluut minimum worden gereduceerd. Door de Staatssecretaris van IenM is in deze brief ook aan de Tweede Kamer gemeld dat zij met betrokken organisaties afspraken wil maken om dat te bereiken. Deze Green Deal is voor recreatiebedrijven het platform om deze afspraken vorm te geven.
7. RECRON, Centerparcs, Landal, Roompot en HISWA realiseren zich dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen niet thuishoort in een gastvrijheidssector die nadrukkelijk gebruik maakt van haar natuurlijke omgeving. RECRON, Centerparcs, Landal, Roompot en HISWA onderschrijven dan ook de ambitie om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen terug te dringen.
8. RECRON, Centerparcs, Landal, Roompot en HISWA willen het principe toepassen van 'voorkomen is beter dan genezen'. De voorkeursvolgorde is dat in de eerste plaats het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen wordt voorkomen door het veranderen van beplanting of verharding. Vervolgens kan zo nodig worden ingegrepen door het inzetten van mechanische methoden voor het bestrijden van onkruid. Uitsluitend in die situaties waarin dat strikt noodzakelijk is, kunnen gewasbeschermingsmiddelen worden ingezet. Partijen vinden het wenselijk dat in die gevallen gebruik wordt gemaakt van gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico.
9. De inzet via deze Green Deal is in eerste instantie gericht op het verzamelen en uitdragen van goede voorbeelden om recreatiebedrijven te beheren zonder gewasbeschermingsmiddelen. Partijen verwachten dat hiermee al een grote slag wordt gemaakt in het terugdringen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Partijen vinden het daarbij wenselijk dat daarbij tevens wordt geïnventariseerd voor welke specifieke problemen en in welke situaties het beheer nog niet zonder gewasbeschermingsmiddelen kan worden uitgevoerd.
10. Partijen constateren dat deze Green Deal samenhangt met de Green Deal groene gewasbeschermingsmiddelen. Daarin verkent de Rijksoverheid met een aantal partijen of en hoe procedures voor de toelating van deze groene gewasbeschermingsmiddelen kunnen worden versneld teneinde het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico te bevorderen en daarmee de gewasbescherming te verduurzamen.

Komen het volgende overeen:

1. Algemene bepalingen

Artikel 1 Definities

1. Recreatiebedrijf: bedrijven en instellingen waar tijdelijk verblijf wordt gehouden voor in hoofdzaak recreatieve doeleinden al dan niet met overnachting, zijnde verblijfsaccommodaties zoals kampeerterreinen, bungalowparken, groepsaccommodaties en jachthavens voor pleziervaartuigen en dagrecreatieve bedrijven zoals dierentuinen, attractieparken en outdoorsportterreinen.
2. Verhardingen: bebouwing (bouwwerken, gebouwen), wegen, pleinen, parkeerplaatsen, bedrijfsterreinen en andere infrastructuur, bodemverhardingen die beogen een oppervlak beter bruikbaar of begaanbaar voor opstal, voetgangers of verkeer te maken of draagvlak te geven. Dit zijn stenen verhardingen, paden van schelpen, verharde (gefabriceerde) klei of steenslag (grind). Op de bodem aangebracht organische materialen zoals houtsnippers of zaagsel vallen buiten de definitie van verhard oppervlak.
3. De definitie van verhardingen onder 2. komt te vervallen zodra het Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden hierin voorziet.

Artikel 2 Reikwijdte

Deze Green Deal heeft betrekking op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op het terrein van recreatiebedrijven.

Artikel 3 Doel

1. Deze Green Deal heeft als doel dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op recreatiebedrijven vergaand wordt teruggedrongen en uiterlijk in het jaar 2020 gewasbeschermingsmiddelen nog slechts worden ingezet in die situaties waarin andere effectieve middelen en methoden tekort schieten. Voor deze situaties worden beargumenteerde voorstellen gedaan aan de Rijksoverheid. In de situaties waarin nog gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt, worden alleen gewasbeschermingsmiddelen met een laag risico gebruikt, zodra deze voor de betreffende toepassing op de markt zijn toegelaten.
2. Voor de kortere termijn heeft deze Green Deal als doel om voor 1 januari 2017 duidelijkheid te krijgen voor welke recreatiebedrijven en voor welk deel van het terrein van recreatiebedrijven een uitzondering nodig is op het verbod om gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken buiten de landbouw. Deze duidelijkheid is nodig om de voorgenomen uitzondering voor recreatie uit te werken in een wijziging van de Regeling Gewasbeschermingsmiddelen en biociden die volgens de planning in november 2017 in werking treedt.

2. Inzet en acties

Artikel 4 Inzet en acties RECRON en HISWA

1. RECRON en HISWA stellen samen met de Rijksoverheid een plan op voor de monitoring van het actuele gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op recreatiebedrijven om inzicht te krijgen in de resultaten van deze Green Deal;
2. RECRON en HISWA voeren het plan voor de monitoring in samenwerking met de Rijksoverheid uit en leggen daarvoor een nulsituatie vast over het gebruik in 2015, voeren een tussenevaluatie uit over 2017 en een eindevaluatie over 2020. RECRON en HISWA vragen de daarvoor benodigde gegevens op bij hun leden en stellen deze ter beschikking aan de Rijksoverheid.
3. RECRON en HISWA onderzoeken bij hun leden voor welke recreatiebedrijven een uitzondering op het verbod om gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken nodig is en of deze uitzondering voor het gehele terrein van de betreffende recreatiebedrijven nodig is of alleen voor onverharde oppervlakken, onderbouwen dit en stellen de uitkomsten daarvan voor 1 januari 2017 ter beschikking aan de Rijksoverheid.
4. RECRON en HISWA verzamelen goede voorbeelden van het beheer van (recreatie)bedrijven zonder gewasbeschermingsmiddelen.
5. RECRON en HISWA inventariseren bij hun leden in welke situaties knelpunten worden ondervonden bij het omschakelen naar een beheer zonder gewasbeschermingsmiddelen. RECRON en HISWA spannen zich in om deze knelpunten op te lossen en betrekken de resterende knelpunten in de tussenevaluatie over 2017 en de eindevaluatie over 2020.
6. RECRON en HISWA geven voorlichting en advies aan hun leden, gericht op het realiseren van de doelstelling van deze Green Deal, door middel van:
  - a. een portal dat wordt gekoppeld aan de websites van RECRON en HISWA;
  - b. het jaarlijks elk minimaal vijf keer aandacht geven in RECRON Intern en HISWA nieuwsbrief aan het beheer van recreatiebedrijven zonder dat gewasbeschermingsmiddelen worden ingezet;
  - c. het vijf maal plaatsen van een artikel in het vakblad Recreatie en het vijf maal plaatsen van een artikel in HISWA Magazine;
  - d. het geven van 100 één-op-één-adviezen door de regiomanagers aan leden;
  - e. het adviseren van 250 leden tijdens minimaal tien regiobijeenkomsten;
  - f. het maken van een flyer;
  - g. het informeren van 300 bedrijven via Whatsapp;
  - h. het twintig maal aandacht geven via Twitter;
  - i. het organiseren van twee technische bijeenkomsten voor hoofden Technische Dienst en hoofden Groen Onderhoud, waarbij Jong RECRON wordt betrokken door RECRON.

7. RECRON en HISWA realiseren voor hun leden inkoopvoordelen op alternatieven voor chemische gewasbescherming;
8. RECRON en HISWA spannen zich in om de ambities volgens deze Green Deal rondom het terugdringen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te implementeren in de bestaande certificeringssystemen Green Key (RECRON) en Blauwe Vlag (HISWA);
9. RECRON en HISWA stellen regionale ambassadeurs aan die hun leden gevraagd en ongevraagd adviseren over het beheer van recreatiebedrijven zonder dat gewasbeschermingsmiddelen worden ingezet.
10. RECRON en HISWA spannen zich in om andere actoren die actief zijn in de recreatiesector als partij deel te laten nemen aan deze Green Deal.

Artikel 5 Inzet en acties Centerparcs, Landal en Roopot

1. Centerparcs, Landal en Roopot leveren als lid van RECRON een actieve bijdrage aan het uitvoeren van de acties van RECRON.
2. Centerparcs, Landal en Roopot delen met andere partijen de kennis en ervaring die zij hebben opgedaan met het beheren van hun terreinen zonder gewasbeschermingsmiddelen.

Artikel 6 Inzet en acties RECRON

1. RECRON stelt een stagiair aan die de activiteiten zoals genoemd in artikel 4 ondersteunt. Hieronder valt het verzamelen van informatie over het beheer zonder gewasbeschermingsmiddelen (bijvoorbeeld bij gemeenten), het inventariseren welke alternatieven beschikbaar zijn, het invulling geven aan de website, het opstellen van een communicatieplan, het onderzoeken van kortingsmogelijkheden en het doen van een voorstel voor de implementatie van de inhoud van de Green Deal in bestaande certificeringssystemen.
2. RECRON onderzoekt welke niet-chemische alternatieven er zijn voor de huidige gewasbeschermingsmiddelen die worden ingezet op recreatiebedrijven. RECRON betreft daarbij minimaal één van haar TOP leveranciers, zijnde een leverancier die van RECRON het RECRON TOP-predicaat heeft verkregen.
3. RECRON inventariseert de ontwikkelingen die er in de markt gaande zijn om op korte termijn al te komen tot de inzet van de meest milieuvriendelijke gewasbeschermingsmiddelen in die situaties dat het nog noodzakelijk is om gewasbeschermingsmiddelen in te zetten. RECRON betreft daarbij minimaal één van haar TOP leveranciers.

Artikel 7 Inzet en acties Rijksoverheid

1. De Rijksoverheid stelt in samenwerking met RECRON en HISWA een plan op voor de monitoring van het actuele gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op recreatiebedrijven om inzicht te krijgen in de resultaten van deze Green Deal.
2. De Rijksoverheid voert het plan voor de monitoring in samenwerking met RECRON en HISWA uit en legt daarvoor een nulsituatie vast in 2015, voert een tussenevaluatie uit over 2017 en een eindevaluatie over 2020. De Rijksoverheid analyseert daartoe de gegevens die RECRON en HISWA hebben verzameld en rapporteert hierover.
3. De Rijksoverheid geeft gevraagd advies bij het opstellen van communicatie-uitingen.
4. De Rijksoverheid betreft de uitkomsten van het in artikel 4, derde lid beschreven onderzoek dat RECRON en HISWA uitvoeren bij hun leden om na te gaan voor welke situaties een uitzondering op het verbod om gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken nodig is, bij de nadere specificatie van de uitzondering voor recreatiebedrijven in de Regeling gewasbeschermingsmiddelen en biociden die in november 2017 in werking treedt.
5. De Rijksoverheid betreft de uitkomsten van de tussenevaluatie over 2017 en de eindevaluatie over 2020 bij de besluitvorming rond de uitzonderingspositie voor recreatiebedrijven op de langere termijn.

3. Slotbepalingen

Artikel 8 Uitvoering in overeenstemming met het Unierecht

De afspraken van deze Green Deal zullen in overeenstemming met het recht van de Europese Unie worden uitgevoerd in het bijzonder voor zover de afspraken vallen onder de werking van de Europese regels met betrekking tot aanbesteding, mededinging, staatssteun en technisch normen en voorschriften.

Artikel 9 Wijzigingen

1. Elke Partij kan de andere Partijen schriftelijk verzoeken de Green Deal te wijzigen. De wijziging behoeft de schriftelijke instemming van alle Partijen.
2. Partijen treden in overleg binnen zes weken nadat een Partij de wens daartoe aan de andere Partijen schriftelijk heeft medegedeeld.
3. De wijziging en de verklaringen tot instemming worden in afschrift als bijlagen aan de Green Deal gehecht.

Artikel 10 Stuurgroep

1. Binnen één maand na inwerkingtreding van deze Green Deal stellen Partijen een stuurgroep in.
2. De Stuurgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de Partijen.
3. De Stuurgroep wordt belast met de uitvoering van deze Green Deal.
4. De Stuurgroep komt bijeen binnen 6 weken na ondertekening van deze Green Deal.
5. De Stuurgroep stelt vast welke werkgroepen worden ingesteld en wie daaraan deelnemen.

Artikel 11 Toetreding van nieuwe partijen

1. Er kunnen nieuwe partijen toetreden tot deze Green Deal.
2. Een nieuwe partij maakt haar verzoek tot toetreding schriftelijk bekend aan RECRON. Zodra alle Partijen schriftelijk hebben ingestemd met het verzoek tot toetreding, ontvangt de toetredende partij de status van Partij van de Green Deal en gelden voor die Partij de voor haar uit de Green Deal voortvloeiende rechten en verplichtingen.
3. Het verzoek tot toetreding en de verklaring tot instemming worden als bijlage aan de Green Deal gehecht.

Artikel 12 Citeertitel

De Green Deal kan worden aangehaald als Green Deal Recreatie.

Artikel 13 Opzegging

Elke Partij kan deze Green Deal met inachtneming van een opzegtermijn van 3 maanden schriftelijk opzeggen.

Artikel 14 Nakoming

Partijen komen overeen dat de nakoming van de afspraken van de Green Deal niet in rechte afdwingbaar is.

Artikel 15 Inwerkingtreding

1. Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening door alle Partijen en loopt tot en met 2021.
2. Partijen nemen de uitvoering van alle in deze Green Deal genoemde afspraken zo snel mogelijk ter hand.

Artikel 16 Openbaarmaking

Deze Green Deal zal samen met andere afgesloten Green Deals openbaar worden gemaakt, onder andere in de Staatscourant, waardoor anderen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals, zodat navolging hiervan kan worden bevorderd.

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend te Utrecht, 22 oktober 2015

*De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu,
W.J. Mansveld*

*De Minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp*

*Vereniging van Recreatieondernemers Nederland,
M.N. Tap,
waarnemend directeur*

*HISWA Vereniging,
G.H.J.C. Dijks,
directeur*

*Centerparcs Europe NV,
M. Giethoorn,
director operations*

*Landal GreenParks BV,
T.V.M. Heerkens,
algemeen directeur*

*Roompot Recreatie Beheer BV,
J.C. van Cutsem,
chief executive officer*